

2025-10-07

R 68.25

Till Saco

En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv SOU 2025:73

Fysioterapeuterna tackar för möjligheten att lämna synpunkter på utredningen.

Fysioterapeuterna välkomnar att utredningens förslag till ny strategi syftar till att tydligare lyfta arbetsmiljön i ett systemperspektiv som på olika sätt påverkas av samhällsförändringar, exempelvis demografiska förändringar, teknikutveckling och digitalisering.

Arbetsmiljön har betydelse inte bara för individers trygghet, hälsa och utveckling, utan behöver ses i ett större sammanhang där ett förstärkt fokus på jämställdhet, jämlikhet och inkludering ges ökat utrymme. Fysioterapeuterna välkomnar också att strategin breddar sitt fokus så att stressrelaterad ohälsa och psykosocial- och organisatorisk arbetsmiljö ges större utrymme än i tidigare strategi.

Nedan kommenterar Fysioterapeuterna valda delar av utredningens förslag.

Kap. 4.2

4.2.1 Prioriterade områden och frågor inom ett hållbart arbetsliv (delmål 1) samt

4.2.2 Prioriterade områden och frågor inom ett hälsosamt arbetsliv (delmål 2)

Fysioterapeuterna anser att delmål 1 om ett hållbart arbetsliv måste vara en självklar del i en ny arbetsmiljöstrategi. Kompetensförsörjningen, både långsiktigt och kortsiktigt behöver säkras, och fler behöver orka arbeta längre.

Fysioterapeuter är den tredje största legitimerade yrkesgruppen i svensk hälso- och sjukvård. Fysioterapeuterna har genomfört en enkätundersökning bland våra medlemmar med fokus på bland annat arbetsmiljö. Undersökningen visade att Varannan fysioterapeut i undersökningen har på grund av arbetsbelastningen funderat på att antingen byta arbetsplats, lämna yrket eller börja jobba på bemanningsföretag och var fjärde har övervägt att helt lämna yrket¹

Fysioterapeuterna anser därför att utredningens delmål 1 är bra:

¹ Varannan överväger att lämna. En rapport om Fysioterapeuters arbetsmiljö (Fysioterapeuterna, 2024)

- *”Fler arbetar högre upp i åldrarna tack vare bättre arbetsmiljö, goda förutsättningar i början av arbetslivet samt möjligheter till arbetsanpassning och omställning.*
- *”Äldre arbetstagares kompetens och erfarenhet tas i större utsträckning tillvara på arbetsplatsen.”*

Fysioterapeuterna skulle här särskilt vilja lyfta att vi anser det bra att behovet av arbete med arbetsanpassningar för personer med olika funktionsnedsättningar lyfts fram. Kognitiva funktionsnedsättningar, till exempel efter utmattningssyndrom och/eller stressrelaterad ohälsa, kan vara långvariga och kräva anpassade arbetsuppgifter även efter att sjukskrivning avslutats. En väl genomförd anpassning av arbetsuppgifter och borttagande av organisatoriska hinder för såväl fysiska som psykiska funktionsnedsättningar, skulle ge fler arbetstagare möjlighet att arbeta längre.

Utredningen menar att systematiskt arbetsmiljöarbete och samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare är relevant inom alla delmål, vilket Fysioterapeuterna håller med om. Utredningen menar dock att då samverkan av arbetsmiljöfrågor styrs av arbetsmiljölagstiftningen är det inte relevant att ha med systematiskt arbetsmiljöarbete som eget mål i strategin. Fysioterapeuterna kan se och sympatisera med den uppfattningen. Fysioterapeuternas erfarenheter i egenskap av fackförbund ser dock brister hos arbetsgivare vad gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet och befarar att lyfta bort det systematiska arbetsmiljöarbetet som eget delmål ur strategin kan minska arbetsgivarens uppmärksamhet och fokus på det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Fysioterapeuterna tycker det är mycket bra att den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA) lyfts fram som viktigt område. Att kunskapen och medvetenheten ökar inom detta område är viktigt för att minska arbetsrelaterad ohälsa och arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

4.2.5 Ett nytt delmål 4 om ett innovativt arbetsliv

Fysioterapeuterna anser det bra att strategin uppmärksammar att dagens arbetsliv utmärks av stora och snabba förändringar, bland annat genom den tekniska utvecklingen och den gröna omställningen. Detta ställer stora krav på god kognitiva förmåga och digitala system som används i arbetet behöver i större utsträckning anpassas till människan och det arbete som ska utföras.

4.3.3 En nationell samordningsfunktion för arbetsmiljö inrättas

Fysioterapeuterna anser att detta är ett bra förslag som kan öka chanserna till ett framgångsrikt genomförande av strategin. Då sysselsatta inom vård och omsorg upplever hög grad av arbetsrelaterade besvär är det viktigt att Socialdepartementet och dess myndigheter är involverade i arbetet med strategin inom ramen för den ordinarie styrningen. Fysioterapeuterna vill också särskilt betona vikten av en återkommande dialog med arbetsmarknadens parter.

5.6 Delmål 1: Ett hållbart arbetsliv

5.6.2 En god arbetsmiljö underlättar kompetensförsörjningen

Fysioterapeuterna anser det mycket bra att utredningen lyfter sambandet mellan god arbetsmiljö och kompetensförsörjning. Fysioterapeuternas rapport om arbetsmiljö visar att varannan fysioterapeut övervägt att lämna yrket på grund av arbetsvillkoren. Underbemanning, tidsbrist och för hög arbetsbelastning anges som orsaker, liksom stress och brister i vårdkedjor.²

Fysioterapeuterna delar utredningens syn att det är en central framtidsfråga att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Detta är en nödvändighet för att möta den demografiska utmaningen Sverige står inför, där allt färre i yrkesverksam ålder skall försörja allt fler äldre.

En viktig del i ett hållbart arbetsliv för hälso- och sjukvårdens professioner är det livslånga lärandet. Det krävs ständig vidareutveckling för att kunna leverera arbete med kvalitet och följa nya rön för verksamheten. För att få en hälsosam arbetsbelastning är det viktigt att man inom verksamheter skapar goda villkor och förutsättningar för vidareutbildning och kompetenshöjning.

5.6.4 Det behövs ökad medvetenhet och kunskap i arbetsmiljöfrågor

Fysioterapeuterna delar utredningens uppfattning att det är viktigt att arbetsmiljökunskap finns på en strategisk nivå inom arbets- och samhällslivet. Ledare inom politik, offentlig sektor, näringsliv och arbetsmarknadens parter, måste integrera aktuell arbetsmiljökunskap i policy och arbetsliv. Sambandet mellan friska arbetsplatser, lönsamhet och produktivitet är väl känt sedan länge. Trots detta ses arbetsmiljöarbetet av många arbetsgivare som skilt från kärnverksamheten. Det är därför viktigt att lyfta arbetsmiljö till en ledningsfråga

5.7 Delmål 2: Ett hälsosamt arbetsliv

5.7.1 Att skapa friska arbetsplatser bidrar till både hälsa och lönsamhet

Fysioterapeuterna ser positivt på att strategin betonar ett ökat fokus på friskfaktorer och ett hälsofrämjande förhållningssätt till arbetsmiljöfrågor. Fysioterapeuterna tycker det är positivt att man lyfter fram betydelsen av friska arbetsplatser och att förslagen betonas såväl psykosociala, organisatoriska och fysiska perspektiv

5.7.4. Strategiskt arbete för minskad sjukfrånvaro är en friskfaktor

² Varannan överväger att lämna. En rapport om Fysioterapeuters arbetsmiljö (Fysioterapeuterna, 2024)

Det behövs ökad kunskap om hur arbetet påverkar hälsan och då särskilt ökad kunskap om frisk- och hälsofrämjande faktorer och hur dessa kan användas för att stärka hälsan på arbetsplatsen.

För att alla ska ha lika möjligheter till

en hälsosam arbetsmiljö och effektiv rehabilitering kan hänsyn behöva tas till att kvinnor och män kan ha olika förutsättningar och behov. Det är viktigt att lyfta perspektivet på rehabiliteringsarbetet till en strategisk nivå.

Fysioterapeuterna anser det bra att man tydligt lyfter samverkan mellan arbetstagare, arbetsgivare, Hälso- och sjukvård samt Försäkringskassan som avgörande för en framgångsrik återgång i arbete efter sjukskrivning

5.8.3 Våld, hot och trakasserier på arbetet är en demokratifråga

Fysioterapeuterna anser det är viktigt att man lyfter problemen med hot och våld som ett växande samhällsproblem som även påverkar arbetsplatser.

Fysioterapeuterna ser i vår medlemsrådgivning ett ökande antal frågor från medlemmar som utsatts för hot eller försök till otillbörlig påverkan i sin yrkesutövning. Arbetsgivaren har ett ansvar för att förebygga våld, hot och otrygghet på arbetsplatsen men här känns det viktigt att man har en bred samverkan mellan parter, myndigheter med flera för att ändra på denna utveckling.

Med vänlig hälsning,

Cecilia Winberg, ordförande Fysioterapeuterna